

pričata o delovanju Marka Pohlina. Za zgled bodi začetek prvega poglavja: Od urednosti Shovniškega stanu. Bratji! Ulofhênje vashega stanu sê bres zvilba od Boga samega lêsem pishe . . . itd.; *wejg, wojuvati* — beg, bojevati. Čudiš se pa, ko najdeš v poglavju, ki sega od strani 171. + 172., poljsko znamenje l in sicer dosledno, a le v tem poglavju; samo na strani 186. še sem zasledil »podejlil«. Isto pismo je razen tiskovnih pomot izključno rabljeno n. pr. baš v Pohlinovi knjigi »Kmetom za potrebo inu pomoč«, ki je bila natisnjena tudi »na Duneju per Chr. Grošerju 1789«.

Dr. Fr. Ilešič.

Rusi in Slovenci. Pred kratkim še so se Rusi za avstrijske Slovane ubogo malo brigali. A če se niso na pr. menili za Čehe, tem manj se jim je zdelo vredno, baviti se s Slovenci. Seveda — naše število in pa število Rusov! Prenezatni smo se jim zdeli. A v novejšem času se obrača v tem oziru na bolje. To se vidi iz tega, da pišejo Rusi zdaj mnogo tudi o nas Slovencih. Tako je izdal pred kratkim pod naslovom »Avstrijskaja Krajna« o Slovencih knjigo odličnega dostojanstvenika ruski, g. Al. Haruzin, podguverner v Vilni. Zanimanje Rusov je za nas velikega pomena. To je tista moralna podpora, katere smo si od naših mogočnih bratov vedno želeli. Ako bi se Rusi tako brigali za avstrijske Slovane, kakor se n. pr. Nemci za svoje avstrijske sobrate, bi nam i v političnem oziru nemara mnogo hasnilo. —k.

»Iz zakutka«. Pjesme Milana Pavelića, »Dionička tiskarna« v Zagrebu. Cena 50 h, po pošti 56 h. O teh pesmih o priliki kaj več.

»Ormoški spomini«. Ob petindvajsetletnici ormoške posojilnice in ob tridesetletnici svojega beležništva v Ormožu izdal dr. Ivan Gršak. Ljubljana, 1902. Stroške za izdajo te knjige, o kateri izpregovorimo prilično kaj več, je prevzela ormoška posojilnica, izkupilo za njo pa je namenjeno prepotrebni šolski družbi »Sv. Cirila in Metoda«.

Stanko Dušič: »Myrrha«, drama u tri čina, Prag 1902. Vlasnik in nakladnik Vladimir Jelovšek. S to dramo završuje »Zbornik pouke i zabave«, katerega izdaje g. Vladimir Jelovšek v Pragi, svoj prvi tečaj. Zbornik izhaja na leto v najmanj petih zvezkih po 40—48 strani. Vsak zvezek stane 50 h. Predplačilo za celo leto s poštnino vred pa znaša samo 2:20 K. O tej drami kaj več morda o priliki.

Decembrski koncert »Glasbene Matice«. Ni zaman računala »Glasbena Matica« s privlačnostjo uglasbenega »Zlatoroga«: napolnila se je koncertna dvorana ljubljanskega »Narodnega doma« do zadnjega kotička z občinstvom, došlim k prvemu temu koncertu v 12. letu Matičnih koncertov. Pretresljiva ljubezenska zgodba, ki jo podaja dramatiški oživiljeno Rudolf Baumbach v svojem pesniški sijajnem »Zlatorogu«, je prav za nas neodoljive prikupljivosti, ker se naslanja njena snov na slovensko ljudsko pripovedko in ji je znal dodati Baumbach slovenski značaj v svoji nemški spesnitvi. Ne le po zunanjem okitu, po povsem slovenskih imenih in po rekvizitih iz narodnega bajeslovja, ki prepleta toli intimno poetiško govorico, nam je domača, Baumbach je znal

veljajo samo 1 K, a mi želimo odkritosrčno, da bi vsak prejemnik ta znesek vsaj podvojil. Z.

Ročni kažipot po Goriškem, Trstu in Ljubljani in koledar za navadno leto 1903. Sestavil Andrej Gabršček. IX. letnik. V Gorici. Tiskala in založila »Goriška Tiskarna« A. Gabršček 1903. Cena K 1'60, s pošto 10 h več. Zelo vestno sestavljena, pregledna, praktična knjiga, kakršne Slovenci dozdej nismo imeli. —k.

Mali vitez (Pan Volodijevski). Tvrdba Kleinmayr & Bamberg je razposlala 3. in 4. sešitek slovenskega prevoda tega slavnega Sienkiewiczzevega romana.

Slovensko-amerikanski koledar za leto 1903. Izdalo in založilo uredništvo »Glasa Naroda«. IX. letnik. Cena 25 centov ali 1 krono. New York. Odkar so se začeli naši amerikanski bratje duševno probujati in organizovati, ne vidi se nam izseljevanje našega ljudstva v Ameriko več tako tragično kakor spočetka. S koledarjem za leto 1903. so amerikanski Slovenci iznova dokazali, da se duševno gibljejo, in ni se nam torej treba preveč bati, da bi potonili v morju drugih narodnosti. Koledar je prav čedno opremljen in obsega razen strogo koledarske tvarine več različnega leposlovnega berila. Nekateri spisi, kakor na pr. »Na pragu nove domovine«, bi utegnili nas v Evropi bolj nanimati nego amerikanske Slovence same, ki so vse to, kar se ondi popisuje, bolj ali manj sami okusili. Osupnilo nas je v navedenem spisu dejstvo, da se omenjajo v njem Rusi v nekakem protislovju s — Slovani. Kakor bi Rusi Slovani ne bili! Mogoče, da se je pisatelj le nerodno izrazil! Tudi slovenske slovnice bi se morali naši amerikanski pisatelji malo bolje učiti! — Koledar priporočamo v nakup, prvič, ker je zanimiv, drugič, ker je iskreno želeli, da dobe naši amerikanski bratje, ki si prizadevajo ohraniti svojo narodnost v novem svetu, nekoliko opore v svoji stari domovini. —b—

»Škrat«. V založništvu tiskarne »Edinost« v Trstu je začel izhajati ilustrovani šaljivi list »Škrat«. »Škrat« izhaja vsako soboto in stane celo leto 6 K, za pol leta 3 K in za četrt leta K 1'50. Posamezne številke se dobivajo po 10 h.

»Das nationale Leben der Windisch-Bücheln im Jahre 1848/49«. To je naslov male knjižice, ki jo je v samozaložbi izdal kot poseben odtisk iz »Südsteierische Presse« gospod dr. Fran Ilešič in katero je dobiti v Schwentnerjevi knjigarni za 20 h. Knjižico je smatrati po izjavi gospoda pisatelja kot popolnilo večjega dela, ki ga pripravlja o letu 1848. Podaje pa mnogo velezanimivih podrobnosti izza časa našega narodnega probujenja. Kdor jo je vzel v roke, je ne odloži, dokler je ni prečital do konca. Želimo, da bi dobila mnogo naročnikov. Z.

Stanko Dušič. Myrrha. Drama u tri čina. Prag. 1902. Vlasnik i nakladnik Vladimir Jelovšek. Tiskao Em. Stivin. M. 8°. 50 str. Cijena 0'50 kruna. — Ta drama je peti zvezek »Zbornika pouke in zabave«, katerega je urejal in izdajal znani hrvaški pesnik in pisatelj najmodernejšje struje, Vladimir Jelovšek. Zbornik je prinesel v prvem letniku: I. Br. Drechslerja spis »Prvi hrvatski pjesnici. II.—III. Przybyszewskega »Zlatno runo«. IV. Dr. F. Drtine »Ideale uzgoja« in V. Stanka Dušiča »Myrrho«. S tem zvezkom je 'ustavljeno nadaljnje izdavanje tega zbornika. Po besedah urednikovih »uz materijalne razloge ima žalibože još više moralnih, koji sile na ovakvu odluku«.

Snov drami je vzeta iz 10. knjige Ovidijevih metamorfoz (298.—502.); isto snov je obdelal tudi Hyginos (Fabulae). Kinyras in Kenchreis (Dušič piše nedosledno »Kinyras«, pa »Cenkreida«) sta imela hčer Myrrho, ki je bila tako lepa, da se je mati njena bahala, da je njena hči lepša od same Afrodite. Razdražena boginja se je maščevala s tem, da je v snu zapovedala Myrrhi, da naj rodi rodoskrvno z očetom Kinyrasom sina, ter ji zato obečala večno nagrado. Vžgala je v njej grozen ogenj poltne ljubezni do očeta. Myrrha se je hotela obesiti, zabranila pa je to dejanje dojilja, kateri se je Myrrha končno izpovedala, kaj ji je v snu Paphia (= Afrodita, pravilna oblika je »Paphia«) naročila. Žena Kinyrasova je bila ob neki svečanosti dalj časa z doma; to priliki je porabila dojilja, upijanila je starca ter mu dovedla hčer. Ko je spoznal Kinyras, kdo je bila deklica, s katero se je spečal, jo je hotel usmrtiti; ona pa je zbežala ter izprosila od bogov izpremeno v myrrho (neko drevo, iz katerega teče sok, nazvan z istim imenom).

To snov je porabil pisatelj in priznavamo, da je delo, kar se tiče dikcije in tehnike, uspelo (neke malenkosti izvzete). Drugo vprašanje pa je, ali je drama uspela glede na нравstveni princip, katerega očitno zastopa pisec. Predno opisuje Ovid gori opisani dogodek, poziva matere in hčere, da naj se oddalijo in ne poslušajo groznega čina, ali pa naj ga ne verujejo; in če ga vendarle verujejo, naj verujejo tudi kažen, katera je zadela Myrrho za svoje zločinstvo. In ako je narava dopustila tak greh, blagor deželi, kjer se kaj takega ne zgodi in ki je daleč od onih iztočnih dežel. S peklenko baklo je podžgala Myrrho furija. Tako govori Ovid. Naš pesnik pa nič ne omenja sovraštva Afroditinega zaradi bahatosti Myrrhine matere, ki vsaj nekoliko pojasnjuje vražji naklep njen, nego brez vsakega povoda daje devici takele nauke: »Neka te ne smetu (m. pravilnega »smeću«) zakoni ljudski: oni su nepravedni i sebični, oni su prolazni. Ljepota i ljubav su vječne: samo je ono grijeh što njima ne služi«. — Myrrha se sicer dolgo ustavlja, a ne izkuša se osvoboditi nesrečne strasti s tem, da si jemlje življenje, kakor pri Ovidiju, nego ona zameta tudi dobre svete dojilje, katere le-ta daje, dokler se ne odreši pomoči Myrrhi, da zadovolji svoji poželjivosti. Tudi oče Kinyras ni upijanjen, ko sprejme svojo hčer v svoj oder. In nobena beseda pri Dušiču ne da slutiti kazni, ki je zadela Myrrho. — To nas upravičuje misliti, da tudi pesnik Dušič pritrja onemu principu, izraženemu od Afrodite, ki se še večkrat ponavlja v drami in ki stoji celo kot gaslo na čelu drame »Sve za ljubav i ljepotu, Myrrha! Neka te ne smetu itd.« — Ako smo prav razumeli te besede kot gaslo in vodilo, potem moramo resno obžalovati, da je нравstveno čuvstvo modernega pesnika daleč zaostalo za čuvstvom lahkomišelnega Rimljana. To ni napredek kulturni, nego je korak nazaj k živalski morali. —

R. Perušek.

V. N. Korabljev. Nikola Vasiljevič Gogolj (1809+1852—1902). U Novom Sadu. Štamparija srpske književne braće M. Popovića. 1902. V. 8°. 65 str. Preštampano iz letopisa Matice srpske. (V cirilici.) — Knjiga je prevedena iz ruskega originala Korabljevega, ki razpravlja v tej zgodovinskoliterarni sliki o značaju ruskega društva v 30 letih, o Gogoljevem rojstvu, o roditeljih, učenju njegovem, značaju pesnikovem. V drugi glavi govori o Gogoljevem bivanju v Peterburgu, prvem neuspehu in o nevoljah njegovih v službenem in privatnem delovanju. Tretje poglavje govori med drugim o »Revizoru« in drugih delih ter o poslednjih letih življenja, ko je Gogolj se potikal po svetu. Četrto poglavje pa raz-